

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. VII. De praxi libertatum Ecclesiae Gallicanae circa Canones octavae
Synodi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

judicium Episcopis Provinciæ, & vicinis Metropolitibus permittit; sed ante Concilium Chalcedonense, cuius Canones nonus & decimus septimus Primati, aut Episcopo Constantinopolitano illud iudicium tribuunt; ne putes idem S. Leonem, cumque secutos Pontifices idem Metropolitanorum iudicium sibi reservasse; quod Concilium Chalcedonense Ephesino derogasset; sed quod hanc à Christo facultatem accepisset, cui non possit à Canonibus quidquam detrahi.

9. Sed quis magis impugnat, quam Hincmarus regulam illam quæ volunt aliqui libertates Gallicanas niti, quod scilicet summus Pontifex Conciliorum Canonibus ita subsit, ut ei resistere liceat, si quid adversus Canones moliatur. Licet enim Hincmari referret ad tuendum suum privilegium non subeundi alterius quam Romani Pontificis iudicii, Canones 9. & 17. Chalcedonenses defendere, ut illud cum jam esset Concilii œcumenici autoritate munitum, non cogeretur sanctæ Sedi acceptum referre: Tamen in opusc. 55. capitulum scilicet cap. 23. & cap. 24. Canones illos vi carere affirmat ex eo quod à Romanis Pontificibus non fuerint recepti, quod probat testimoniis sanctorum Leonis, Gregorii, & Gelasii. Prolixiora sunt illa capitula quam ut hic exscribi debeant. Videantur, si lubet, apud ipsummet Autorem loco citato.

C A P U T VII.

De praxi libertatum Ecclesiæ Gallicanæ circa Canones octavæ Synodi.

1. **I**llustrissimus Petrus de Marca lib. 2. cap. 17. num. 1. Argumentum in favorem libertatum Gallicanarum trahit à non acceptatis, & non observatis statim aliquibus Canonibus octavæ Synodi Constantinopoli habitæ sub Hadriano II. Colligit autem non fuisse receptos, tum ex eo quod Hincmarus illorum in suis litteris non meminert, tum quod Ademarum tradat constituta inibi fuisse aliqua Canonibus antiquis adversa; tum denique quod Concilium illud variis Ca-

Q noni-

122 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
nonibus mores in Gallia receptos, & jura Regia offendat. Sed
etiamne tempore octavæ Synodi Conciliorum generalium
Canones prætextu libertatum Ecclesiæ Gallicanæ respueban-
tur? Mira libertas, quæ cum in Canonum custodia posita
sit, rejiciendorum Canonum Conciliorum generalium facul-
tatem tribuit. Quæcunque igitur illa Synodo recentiora, qua-
lia sunt ferè omnia, quæ à Puteano collecta sunt, vel ab
aliis citantur ejus materiæ tractatoribus, libertatum Gallica-
narum fundamenta non sunt, quippe quibus illæ longè anti-
quiores sint: Et tamen si recentiora illa corruant, nescio
quo fulcimento sustentabuntur libertates.

2. Verùm enim verò licet Episcopi Gallicani Canones il-
los statim recusassent, non continuò libertatibus Ecclesiæ
Gallicanæ adscribenda esset recusatio, quæ poterat ex mul-
tis aliis causis oriri: v. g. ex eo quòd Ludovicum sui Legati
non Itatorum solum, sed etiam Francorum Imperatorem in
Concilio Constantinopolitano appellaverant, quòd Carolus
Calvus, & Antistites Gallicani probare non poterant; Quip-
pè cum ille Lotharii nepotis sui defuncti partem Regni Gal-
lici usurpasset in injuriam prædicti Ludovici, ad quem utpo-
tè mortui fratrem hæreditario jure pervenire debuerat: illi
usurpationem illam confirmassent, præsertim Hincmarus,
qui Carolum illius Regni partis Regem coronaverat in Conci-
lio Metensi, ut in quinto capite dictum est. Quæ ratio eò vero-
similior evadit, quòd Canones octavæ Synodi recitati fuerant
in sess. 10. in qua Ludovicum sui Legati Itatorum, atque
Francorum Imperatorem dixerant. Intererat igitur & Caro-
li, & Hincmari, quem Carolus speciali benevolentia pro-
sequebatur, & à quo vicissim colebatur, specialiter mo-
rosos se in recipiendis, & exequendis illis Canonibus præ-
bere.

3. Si qua verò in hoc Concilio circa disciplinam antiquam
facta est immutatio, & parva fuit, & necessaria. Quantam
enim antiquitati reverentiam tribueret, & quantum ei inhæ-
reret passim demonstravit, vel in ipsis etiam Canonibus, quos
citat Dominus de Marca. Duodecimus sic incipit. *Apostolicis,
& Synodicis Canonibus concordantes, &c.* Decimusseptimus antiquis
Canonibus innititur: *eum nusquam sacri Canones sanxerint, &c.* In

vigesimo secundo habentur hæc verba : Concordans prioribus Conciliis sancta hæc, & universalis Synodus definit, &c.

4. Sed quis credat octavam Synodum antiquorum Canonum auctoritatem non satis fuisse veneratam, lectis his ejus verbis act. 10. cap. 1. Regulâ, quæ sancta, & Apostolica Ecclesia tam à sanctis famosissimis Apostolis, quam ab Orthodoxorum universalibus, nec non, & localibus Conciliis, vel etiam à quolibet Deo loquo Patre, ac Magistro Ecclesiæ tradita sunt, servare, & custodire profiteremur, his, & propriam vitam regentes, & omnem Sacerdotii cathalogum, sed & omnes qui Christiano censentur vocabulo, penis, & damnationibus, & è diverso receptionibus, ac justificationibus, quæ per illas prolata sunt, & definita, subijci canonicè decernentes; tenere quippè traditiones, quas accepimus sive per sermonem, sive per epistolas Sanctorum, qui antea fulserunt, Paulus admonet aperte magnus Apostolus.

5. Canones illius Concilii mores in Gallia receptos, & jura Regia non ita offendunt, ut hinc inferre liceat ad repudiandos eos adhibitas fuisse Ecclesiæ Gallicanæ libertates, ut ex summario eorum examine liquebit.

6. Duodecimus Canon, inquit Dominus de Marca, Principum suffragia ab Electionibus arceat, cum tamen absque Regis consensu, etiam post octavam Synodum Electiones in Gallia non fierent: sed non penitus excludit Canon ille ab Episcoporum Electionibus Principum suffragia. Damnât tantummodò factas PER VERSUTIAM, ET TYRANNIDEM PRINCIPVM. An libertatis Ecclesiæ Gallicanæ dixerit partem esse, ut per versutiam, & tyrannidem Principum Episcopi eligerentur? An etiam libertas Ecclesiæ violaretur, si usquequave Principum suffragia ab electionibus arcerentur?

7. Decimusseptimus, ut supponit idem Autor, Episcopos omnes sistere se Concilio Patriarchæ jubet, neque Principum jussu impediri, cum tamen à Regno discedere & Synodo interesse absque consensu Principis vetitum esse Gallicanis Episcopis doceat Hincmarus, &c. An de jure, an de facto loquebatur Hincmarus? causabatur Archiepiscopus ille à Regno discedere ob prohibitionem Regis se non posse. Jus autem prohibendi Regi non tribuebat. Imò epist. ad Nicolaum Papam, quæ decimusseptimum locum occupat in tom. 2. editionis Sirmondi satis aperte declarat, teneri quemlibet Episcopum à summo Pontifice Romam

vocatum accedere; Dignum, & iustum est, ut quemcumque Episcopum Romanus Pontifex ad se Romanum venire mandaverit, si infirmitas, vel gravior quacumque necessitas, vel impossibilitas, sicut sacri praesigunt Canones, eum non detinuerit, ad illum venire studeat. Atqui sacri Canones jus Regibus non concedunt, sed potius negant, Episcopos, quominus à Regno propter Ecclesiastica negotia exeant, prohibendi; Nam v. g. Concilium Aurelianense III. anno 538. Episcoporum excusationem rejecit, qui à Conciliis abessent eo praetextu quod haberentur in loco alteri Principi subiecto, quasi non liceret Episcopis ob causas Ecclesiasticas proprii Principis territorio excedere. Hanc Ecclesiae seu Episcoporum libertatem acerrimè vindicaverat Concilium Turonense II. anno 567. can. 2. cuius haec sunt verba; *Bis ad Synodum quolibet anno Episcopi Comprovinciales cum Metropolitanis conveniant, aut saltem semel, sine cujuslibet excusatione persona, id est Regia, vel privata. . . sed sicut dictum est neque per impedimentum ordinationis Regia, neque sub occasione utilitatis. . . debeat à Concilio separari, Apostolo praedicante: Quis nos separabit à charitate Christi, tribulatio, an persecutio, an gladius, &c. . . NON DEBET SPIRITUALI OPERI ETIAM REGALIS PRAEFERRI PRAECEPTIO, cum primum in Ecclesia sit mandatum: Diliges Dominum Deum tuum ex tota, &c. Unde non debet praeccepto Domini persona cujuslibet hominis anteponi, neque debet terrena conditionis actio, vel persona terrere, quos Christus spe Crucis armavit. Addit poenam excommunicationis. Vide S. Bernardum epist. 131. eximium summi Pontificis jus ad vocandos ad se Episcopos declarantem.*

8. Sed suam mentem aperit ipse Hincmarus. Statim enim post verba jam jam relata ista subjungit; *Et quicumque viderit, vel audierit quod Rex, & Episcopi Apostolicae Sedis summum Pontificem promptè obaudiunt, & honorant, & promptius, & humiliter eis subiecti sui obediunt. Debent ergo & Rex, & Episcopi summo Pontifici obedientiam in hujusmodi rebus praestare.*

9. Adde Canonem illum eò praecipuè spectare non ut Principibus prohibeat, ne Praesules ab adeundo Concilio Patriarchali deterreant, sed ut Metropolitanis Concilio interesse nolentes excusationem illam falsò non praetendant. *sed quoniam sunt quidam Metropolitanorum (verba sunt Canonis) qui ne secundum vocationem Apostolici Praesulis occurrant, à mundi Principibus se detineri sine*

ratio

ratione causantur, FLACVIT TALEM EXCVSATIONEM OMNIMODIS ESSE INVALIDAM licet tale impedimentum & fictam prohibitionem Metropolitanorum suggestione diversis modis fieri didicerimus. Eundem dixi præcipuum esse Canonis scopum. Nam damnat etiam Principes qui Episcopis obstant (intelligo sine justa causa,) ne accedant ad Concilia, ut enim culpandi non essent Reges qui Episcopos congregari non sinerent, quos certo scirent, aut non temerè judicarent aliquid contra Regnum, aut Reges ipsos injustè moliri: ita impietatis rei essent, ut notat idem Canon, si Congregationem Synodorum, dum Ecclesiæ necessariæ sunt, impedirent: Rationem exprimit his verbis; *Cum enim Princeps pro suis causis Conventus frequenter agat, IMPIVM EST, ut summos Praesules ad Synodos pro Ecclesiasticis negotiis, & ut jam in exordio legitur, urgente necessitate celebrandas impediunt, vel eosdem à Conciliis eorum prohibeant.* Tantùmque abest ut statutum illud Ecclesiasticam libertatem violet, ut ipsa etiam Gallicana Concilia declaraverint, quod supra notavimus, non esse justam absentiam à Concilio causam, quod Episcopi in alterius Regis ditione constituti sint.

10. Eodem Canone 17. prohiberi putat prædictus Autor, ne Synodus fiat præsentis Principis, quod moribus Gallorum adversabatur, qui Synodos in Palatio ut plurimum celebrabant, etiam sub Carolo Calvo post octavam Synodum. Verùm finis quoque præcipuus istius Canonis est, docere, Principis præsentiam non esse necessariam, ut ex ejus verbis colligitur, quæ sunt ista: *Illud autem tanquam perosum quiddam ab acribus nostris repulimus, quod à quibusdam imperitis dicitur, non posse Synodum absque Principali præsentia celebrari: cum nusquam sacri Canonis convenire Principes sæculares in Conciliis sanxerint, sed solos Antistites; Unde nec inveniisse illos Synodis, exceptis Conciliis universalibus, invenimus.* Subjungit quidem ista: *neque enim fas est sæculares Principes spectatares fieri rerum, quæ Sacerdotibus Dei nonnunquam eveniunt: Sed hæc dictorum potius rationem quàm expressam continent prohibitionem.*

11. Sed quid ista omnia Ecclesiasticam libertatem juvant? Nunquid tunc libera est Ecclesia, cum ei dominantur Principes sæculares? Quando Reges non eo moventur Ecclesiasticæ disciplinæ zelo, quo flagrabant Carolus Magnus, Carlomannus, Ludovicus Pius, & alii quidam, nonne me-

tuendum est, ne illorum præsentia suffragiorum libertatem tollat potius, quam procuret, præsertim si quid eis displiceat, aut incommodum sit?

12. Nec fuit in Gallia mos constans, ut Principes Concilii interessent. In prima Dynastia Clodoveus aberat à Concilio Aurelianensi, quod, cum primum fuerit in Gallia sub Regibus Christianis, ceu exemplar intuendum vult alibi Petrus de Marca. Cum Charibertus Prætextatum Rothomagensis Archiepiscopum in Synodo Parisiensi judicari postulavit, tradito Episcopis Canonum Codice recessit ante causæ discussionem, ut notat Gregorius Turonensis. Verum quidem est Regem tunc partem fuisse.

13. In secunda Dynastia Reges sæpè in Conciliis præsentibus extiterunt, at non solum annuentibus, sed etiam interdum hortantibus Summis Pontificibus, quibus perspecta erat illorum Religio, & Ecclesiasticæ disciplinæ zelus; & quia illorum autoritas Ecclesiæ tunc temporis maxime necessaria erat. At fuit aliquoties in Concilio Carolus Calvus etiam post octavam Synodum, quæ id prohibuisse videbatur. Ego quidem arbitror aliquando Hincmarum Archiepiscopum Remensem, qui, ut jam diximus in Regis animum magnam pollebat autoritate, operam dedisse, ut Regis præsentia intercederet in Conciliis, in quibus obtinere aliquid cupiebat, ut depositionem Nepotis in Concilio apud Attiniacum anno 870. mense Maio. Aliquando Carolus proprias rationes curaturus interfuit, ut Ticinensi, & Pontigonensi anno 876. in quibus confirmatum illi fuit Imperium, scilicet à Joanne VIII. Pontifice in Ticinensi, & à Sedis Apostolicæ Legatis in Pontigonensi. Ergo sanctæ Sedis, vel saltem Episcoporum consensus Regis præsentiam probavit.

14. In tertia Dynastia, sive quod octavæ Synodo parere vellent Reges Galliarum, sive aliis de causis raro interfuerunt Conciliis, nisi fortè à Summis Pontificibus invitati, ut Ludovicus Crassus Concilio Remensi, cui præfuit Calistus II. aut ex alia occasione admodum rara.

15. Denique supponere videtur Autor, qui supra, Canonem 22. octavæ Synodi Laicos ab Episcoporum electionibus omninò excludere. Verum eis permittit Canon, ut ab Ecclesia

clesia invitati accedant ; si vero quis Laicorum ad concertandum , & cooperandum ab Ecclesia invitatur , licet huiusmodi cum reverentia ; si forte voluerit , obtemperare se asciscantibus. In hoc autem quod liberam ; & indefinitam facultatem Laicis non concedit , libertatibus Ecclesiae Gallicanae , ut communiter definiuntur , consentit. Concordans prioribus Conciliis , ut verbis ipsiusmet Canonis utamur.

CAPUT VIII.

De Regibus Christianissimis libertatum Ecclesiae Gallicanae defensoribus , & de Universitate Parisiensis earum propugnatrice.

1. **P**etrus de Marca , & Petrus Puteanus , qui ad libertates Ecclesiae Gallicanae pertinere volunt , ut Rex Franciae in temporalibus Romano Pontifici non subiaceat ; varia veterum Regum exempla Summis Pontificibus resistentium in rebus ad dominium , aut regimen temporale spectantibus , referunt , sed quid de illis sentiendum sit ex dicendis circa primam propositionem in libro sequenti intelligetur.

2. Hic tantum animadvertendum est Principes , dum iura sua se tueri profiterentur , libertatem quidem Regni obtinuisse , non autem libertates Ecclesiae , sed potius adversus illos , has libertates fuisse allegatas : Quando , inquit Gottfridus in opuse. ad Callixtum Papam cap. 6. Ecclesia Saculari Potestati subicitur , qua ante Domina erat , ancilla efficitur , & quam Christus Dominus dicitur in Cruce , & quasi propriis manibus de suo sanguine scripsit , charitatem libertatis amittit. Dixerat autem cap. 4. Rex , & Romanus Pontifex cum unus contra aliam , alter pro Regni consuetudine , alter pro Ecclesia libertate erigitur , REGNUM ILLAM CONSVETVDINEM OB- TINERE NON POTEST , NEC POTERIT ; & Ecclesia sua libertatis amittit plurimum. Non à Philippo IV. sed à Bonifacio VIII. Ecclesiae libertas allegabatur. Rex tantum libertatis nomen ad significandam liberationem à iugo legis Mosaeicae , aut à Diabolica tyrannide institutum volebat , ideoque illam Laicis cum Ecclesiasticis esse communem.

3. In